

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Baltazár zászlója.

A biblia emberének, az Ige hősének: Baltazár Dezsőnek sírja felett megzendül a próféta szava. Szünjetelek meg immár a sírassal és személetek jelragyogó sugarát emeljétek fel a Megváltóhoz, aki a próféta írása szerint így jelöli meg küldetésének célját: az Úr elküldött engemet, „hogy akik Sionban sírnak, azoknak vigasztalást nyújtanék, hogy a hamu helyébe azokat jelékesíteném, örömmel kenetét adván a bánat helyébe, dicséretnek palástját a keserves lélek helyébe: hogy neveztesse magát igazság fiainak, Úr plántáinak az én dicsőségemre“ (És. 61: 3).

A Baltazár Dezső elvesztésének mérhetetlen fájdalom után a vigasztalódásnak csak az lehel a nemes és méltó formája, ha a kegyeletes emlékezés fénye mellett megkeressük azt, ami az ő életében és munkásságában örök érték volt és marad, hogy ezt magunkba fogadván, igyekezzünk ezután még sokkal inkább, mint eddig voltunk, az igazság fiait, Úr plántái lenni.

Az igazság fia csak az lehet, aki szent meggyőződését nem rejti véka alá, hanem azt bátran meg is mondja. Mi a bibliát a magunk református keresztyén jelfogásunk szerint értelmezzük, legyen azért erőnek és bátorságnak lelke bennünk, hogy az ígét mindenkoron, még hatalmasságok és fejedelemségek ellenében is fennen hirdessük.

Ez a bátor, harcoss református szellem jellemezte Baltazár Dezsőt. Ennek a szellemnek nem szabad vele együtt eltűnnie, hanem élnie kell tovább nemzedékről-nemzedékre.

A Baltazár Dezsőben sokszor csodált, sokszor gáncsolt „debreceni szellem“ nem szűnhetik meg vele együtt, nemcsak azért nem, mert hiszen ez a szellem évszázadok hagyománya volt az ő lelkében is és így rajta keresztül csak áramlott tovább az idők medrében, de nem szűnhetik meg azért sem, mert ez a szellem nem egyéb, mint a bibliai ígék hirdetésének egyik emberi vonatkozásban örökérvényű formája. Az ige, az igazság nem lehet mindig csak enyhe, susogó szellő, hanem sokszor kell, hogy viharformájában, villámlásban jelentse ki magát. Az ígéről azt írja az Írás, hogy az Úr szájából úgy származik, mint éles fegyver (Jel. 19: 15), amely éget és vág, hogy így gyógyíthasson.

A debreceni harcoss református szellem nem zárja ki a hitnek belső mélységét, sőt azt egyenesen feltételezi. Aki az igazság fia, Úr plántája akar lenni, az csak olyan eszméért szállhat síkra, melynek Istentől való rendeltetéséről lelke legmélyén meg van győződve, de ha ez a meggyőződés ott forr a lelkében, akkor azért bátran ki kell állania.

A mai világban annyira indokolt és oly igen kívánatos hitvalló keresztyénség csak a bátor, harcoss formájában lehet igazán hitvalló. Imé a Baltazár Dezső égboltozatot verdeső lelkének reánk hagyott ősi kálvini öröksége a modern hitvalló keresztyén irányzattal egy összeforrott egységet alkot.

A nagy püspök földi elmúlása feletti emberi gyászunkban zászlónkat a föld porába hajtjuk le. A temetés után felemeljük a Baltazár Dezső zászlaját és magasra lobogtatjuk.

Az a szellem, melyet ő képviselt, nem szűnik meg vele. Kitarunk mellette.

Juhász Nagy Sándor.

SIRATÓ.

Nem úgy zuhant a nyögő völgy ölébe,
nem dörgő garral, mint a görgeteg,
a pusztulás nem hajbókolt elébe,
hullását nem előzte fergeteg,
aggódó orvosarc hajlott fölébe
s párnák közt, ágyban halt meg a beteg.

De szikla volt és hős nagy életében
és őrtorony volt, ami most ledül,
sírjunk a gyász nagy önkivületében,
amely fölénk az égre feketül:
sokan maradtunk a magyar, az ében
sötét nagy éjszakában egyedül.

S míg franciás nevét a föld, a pusztla
magyarra gyurja, s szökken, mint a szár,
magyar neve, magyar hite, a tiszta
Jézushit, amit a szívébe zár...
Magyar: mondjuk majd s mondjuk: kálvinista,
ha emlékezve mondjuk: Baltazár!

A kálvinista templom nagy hajója
rémülten ébred: Jaj, mi ez a csend?!
Üres a szőszék, az egyházi rója
magányos útját némán odabent:
egy hang, egy hang, csak az Isten a tudója,
egy dördülő hang jel a mennybe ment.

A dördülő hang és a harsanó szív,
a széles, fujtató és hív kebel
nem döbben immár, ünnepelni nem hív,
már örök ünnepnapot ünnepel,
őt ölelik, mert igaz volt és mert hív
és nincs már, aki minket megölel.

SZEGEDI ISTVÁN.

Dr. Baltazár Dezső püspök temetése.

Országgra szóló gyász és részvét kísérte Baltazár Dezsőt, a református egyházi élet vezérét, nagy püspököt utolsó útjára. A temetésen résztvett a magyar református egyház úgyszólván valamennyi kiválósága. Megjelentek az evangélikus és unitárius egyházak előkelői, de ott láthattuk a katolikus egyház vezetőit, valamint az izraelita felekezet küldöttségét. A temetésre mintegy ötszáz lelkész jött Debrecenbe, hogy vezérét, atyját utolsó útjára kísérje. Ott láthattuk a m. kir. kormány, a felsőház, törvényhatóságok, a vármegyék és a város, a katonaság, hatóságok, egyetem, tanintézetek küldöttségét, az előkelők mellett a kicsiny falvak presbiterit és gondnokait és végenélküli sokaságát Baltazár püspök híveinek, akik mintegy ötvenezen kísérték a Püspököt utolsó útjára.

A Kollégium búcsúja.

A gyászszertartás a Kollégium disztermében kezdődött, ahol a család tagjai mellett csak az egyházkerület és a küldöttségek tagjai vettek részt. Itt voltak a kormány képviselőjében Lázár Andor igazságügyminiszter és az összes egyházi és világi kiválóságok. Megrázóan hatott, hogy a gyászoló nagy család soraiban nem lehetett jelen a forrón szeretett hitves, aki hitvestársa elhunytáról mitsem tudva, súlyos betegen feküdt az egyetemen. A gyászszertartást a Kollégiumi Kántus éneke nyitotta meg. A Kántus soraiban ott voltak a lelképásztorok is, akik együtt énekeltek az ifjú Timotheusokkal. A Kollégium nevében Dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár, kollégiumi igazgató tartott búcsúbeszédet Baltazár püspökről, aki a Kollégiumot mindenkinél jobban szerette.

D. Dr. Kállay Kálmán kollégiumi igazgató búcsúbeszéde.

Fájdalmas szívű gyászoló gyülekezet! Ezer meg ezer szív, akik a debreceni Kollégiumot alkotják, a régi és a mostani nemzedék, öregek és ifjak, közel és távol, állnak megrendülten ennél a koporsónál. Ezer meg ezer szív, amelynek ez az egy dobogni megszűnt szív, amíg élt, a legnagyobb jóltevője, az Édesatyja volt. „Jaj de árván ül a nagynépű város”, az ősi Kollégium! Összeszorul a fájdalomtól a szíve, pedig most talán még csak sejti, hogy mekkora csapás érte azzal, hogy többé nem tekinthet a reá mindig csak megértést, jóságot, szeretetet sugárzó szemekbe.

Baltazár Dezső igazi nagyságát csak a halálában látjuk.

Mert az olyan valóban nagy életeknél, amilyen az övé is volt, amelynek munkaerdejében a kívülálló alig tud tájékozódni, az, aki az ilyen élet fölött el akar gondolkozni, a halálkor teszi mérőserpenyőre az ellobbant életet. Mert a halál az élet legrövidebb fogalma. Mi, a Kollégium most látjuk csak igazán, hogy ki volt nekünk Baltazár Dezső! Mert keresztyén szavakban beszélni olyan könnyű, de keresztyén módon, a biblia lelkéből élni és cselekedni nagyon nehéz. És Baltazár Dezső ezt cselekedte. Minél magasabbra emelkedett, annál jobban szerette a Kollégiumot. Családja után minket szeretett a legjobban. Nemcsak szellemileg irányította a Kollégiumot az ősök által megszentelt úton, hanem anyagilag újra alapozta és áldozatot nem ismerve önzetlen, szent hittel és bátorsággal a pusztulásból mentette meg. Gazdagon, nagyon gazdagon, ahogy csak az ő érző szíve és meleg lelke tudott, fizetett a Kollégiumnak azért, hogy egykor

egy kis darab kenyérré őt is magához fogadta. A most élő nemzedékben senki sincs, aki cselekedetekben megnyilvánuló szeretettel jobban szeretne volna a Kollégiumot, mint ő.

És most az Alma Mater, amely nemrégén örömkönnyekeket hullatott nagy fia ünnepén, zokogva áll meg koporsója fölött és mellette az árvák, akikre nem sűt többé az idősebb testvér szeretetének a napja!

De mert mi is nagyon szeretjük Baltazár Dezsőt, hátalatt szívünk mélyéről éppen ezért ezt mondjuk, hogy a halál elvehette tőlünk Baltazár Dezsőt, de csak a testét. A halálnak csak a poron van hatalma. De Istentől nekünk ajándékozott lelke a miénk és az is marad mindig. Mert ez a lélek a miénk volt! A miénk egészen! És én tudom, hogy itt lesz velünk ezután is. Munkánkban, küzdelmeinkben, terveinkben, örömeinkben és bánatunkban. És mi meg fogjuk érezni, hogy itt van és úgy fognak élni és dolgozni, tanítani és tanulni, hogy a lelke, amely itt van velünk, gyönyörködhessek bennünk.

Baltazár Dezső, a Kollégium ma is vallja, amit néhány hónapja mondott neked és amit kőbe is véstünk emléktáblán: „A szeretet soha el nem fogy!” S amíg a mi szívünk dobogni fog, mindig is vallani fogjuk ezt, mert Te tanítottál meg bennünket a szó keresztyéni értelmében szeretni és ez a szeretet a Te Kollégiumodban soha el nem fogy Irántad. Ahogy az édesanya sohasem felejtheti el legdrágább fia képét, éppen úgy mi sem felejthetünk el a soha! Mert a szeretet erősebb, mint a halál!

Köszönjük a nagykegyelmű és irgalmú Istennek, hogy Téged nekünk adott. Köszönjük neked is, annyit imádkoztál és dolgoztál, küzdöttél és verítékeztél értünk, hogy tanítottál, óvtál és mindenekelőtt szerettél bennünket. És ezért, ha most test szerint el is távozol közülünk, mi érezzük, hogy hatalmas, nagy lelkeddel itt maradsz e Neked is drága falak között, ahonnan mi fájó szívvel így bocsátunk el:

Isten Veled, Édesatyánk, Baltazár Dezső! Áldjon meg Tégedet az Úr és őrizzen meg Tégedet. Világosítsa meg az Úr az Ő orcáját Terajtd és könyörüljön Rajtd. Fordítsa az Úr az Ő orcáját Tereád és adjon Neked békességet. Ámen.

A Nagytemplomban.

A Kántus gyászéneke után utolsó útjára indult a nagy halott. A Kollégium udvarán a Kollégium kisharangja siratta el. A menetet püspökök és az egyházi és világi kiválóságok, palástos lelkészek hosszú sora nyitotta meg. S mikor a menet a püspöki székház elé ért, megszólaltak a Nagytemplom harangjai.

Talpalatnyi hely nem volt a hatalmas Nagytemplomban. Az egyházi élet és az egész hivatalos Magyarország képviselői ott volt a hívek ezrei között. A gyászszertartást itt is a Kollégiumi Kántus éneke nyitotta meg, mely után megrendítő hatással zúgott fel több ezer ajakról a XC. zsoltár: Te benned bízunk eleitől fogva...

A Nagytemplomban bibliát olvasott, imádkozott Farkas István tiszánineni püspök.

Farkas István püspök imádsága.

Lekció: Jelentések 22:1-5.

Örökkévaló tanácsodban megkészített terved szerint történelmi küldetést nyert s kereszthordozásra rendelt magyar református anyaszentegyházad gyászruhába öltözött népe: az Isten szerint való bánat szomorúságával, lélekben és igazságban imádván Téged — mostani búsulása idején is — egyedül Nalad keres vigasztalást: Istenünk!... A mi dicsekedésünket, szeretett Vezérünket, hazahívó üzeneted már napok óta búsít bennünket... Elsírtuk már mind-mind a könnyeinket!... Mint az árván maradt tanítványok, mennyre függesztetett szemekkel nézünk mi is: Ő utána...

Itt állunk Atyánk az Ő kedves Nagytemplomában, hogy — utolsó útjára kísérvén innen — átadjuk Neked: örökös örökre... A szívünk remegve, félve, fájón dobban, de erőt véve az elválás, a búcsúzás okozta nagy fájdalunkon is: mint hitvallók és bizonyágtevők; mint az örökélet és a bűnbocsánat élő reménységében boldog istenfiak, akaraton megnyugvó imádsággal hatjuk könnytől ázott orcánkat a Te édesatyai kebeledre...

És elhallgat ajkunkon a jajjok panaszai... Mennyei látások ejtik édes ígétbe a lelkünket és olyan jól esik még egyszer beszélgetni Róla Veled s dicsekedni Véle Te előtted s megköszönni mindazokat a temérdek — utána ittmaradó — lelki kincseket, amelyekkel olyan nagyon meggazdagítottad az Ő életével a mi életünket. Köszönjük, hogy mélységek és magasságok titkaikat fürkészd s Tereád mindenütt Reádtaláló hitének erejével; a szárnyrakelő lélek ragyogó szépségeivel áldottan, szinte szemünk láttára engedted Őt felnőni az örökkévalóságba...

Köszönjük, hogy a földi alacsony helyekről — A Te csodálatos világosságot tündöklő mennyei Országodba — a távoli messzeségekbe nézegethetett, régóta bánatos szemével...

Köszönjük, hogy Vezérkedésre hívtad el s Ő mindig tudta, hogy kinek higgyen — lakozván a Krisztus hit által a szívében s hogy mindenkor csak Neked és sohasem embereknek engedve: erőnek, szeretetnek és józan elmének lelkével állott az élen...

Köszönjük, hogy: „fő-főapostolságának jelei meg-megbizonyosodtak közöttünk: sok türesben, jelekben, csodákban és erőkből” (II. Kor. 12:11-12 vers)...

Köszönjük, hogy az embertestvériség krisztusi eszményeit hirdetve és élve: mindenné tudott lenni mindenek számára. Széjjel járt, hogy jót cselekedjen; hogy kevesebb legyen a könny és több legyen a mosoly az olyan nagyon szomorú magyar orcákon... Özvegyeket, árvákat vezetett édesatyai hajlékokba; roska- dozó intézményeket — segedelmeddel — romokból örökkévaló épületekké építgetett át; kevésből elégitett meg sokakat; ifjú életet sok ezerét mentette át a boldogabb holnapokra: bűnösöket emelt fel magához; az őt méltatlanul megbántóknak megbocsátott szíve szerint... Mások boldogságának megteremtésére pazarolta élte minden óráját... Felülről kapott küldetése nagyszerű munkáit végezve, mikor imádkozott,

mikor hirdette az Igét, mintha a Krisztus dicsőséges orcájáról egy-egy sugár omolt volna át az Ő orcáján is, mikor zengő orgonazúgás vagy hadikürt riadójaként remegtetette meg a szívünket...

Köszönjük, hogy a Krisztusban élő hite teljességével, érett férfiúsága szent hevületével jelentette meg az emberek között az élet értelmét, hogy: „Az igazságot követvén, szeretetben mindenestől fogva — növekedjünk abban, aki a fej: a Krisztusban“ (Efézus 4: 13—15).

Köszönjük, hogy sohasem volt csalfa délibábót űző álmok hőse, de mindenkor a Krisztus jó vitéze aki, ha kívántad volna Tőle mi Istenünk! — anyaszentegyháza, hazája, családjáért s Krisztus király diadaláért: a gályákhoz kötöttest s a keresztrefeszítettést is örömmel vállalta volna...

Légy áldott Istenünk, hogy Lelked által: olyanná formáltad, amelyen volt s hogy nekünk adad Őt, hogy mint magasra kitartott lobogó, úgy vitetted a Lélektől, a mi küzdelmes csatáink élén, amelyet mindenek szemeláttára vivünk: a bűn, a hitetlenség, a tudatlanság és a sötétség ellen...

Köszönjük, hogy — mint a nagymagyar alföldi rónák hajdani rengetegjéből — emlékül itthagyt: óriási tölgyek állják a vihart; hévség ellen árnyékot kínálnak; pihegő madárnak szállást nyújtanak: úgy állott Ő is, magát érettünk odaáldozóan; sebeit nem fájlalva; sokszor nagyon is egyedül maradván, befelé hullatott könnyeivel..., de: állván őrtálló helyén, egyedül is, mindig: rendületlenül!

Te voltál neki egyetlen menedéke Istenünk, Kihez úgy simult Hozzá, mint habok a szirthez s Ki-ben bizott eleitől fogva...

A szívéhez olyan sokszor odaszorított, meg-megcsókolgatott bibliája immár kiesett imádságos kezéből... De él az Ige s az Eszme!...

Beérkezett oda, ahol az idvezült lelkek, a Bárány királyi széke előtt szolgálnak Teneked... Óh, mi Istenünk, fogadd kedvesen hűséges, alázatos, engedelmes szolgádat az idvezült lelkek közösségébe...

Előtted naponként elsírt bűnbánatának könnyeit mosogassa le édes Megváltója: Akit olyan nagyon szeretett.

Minket pedig, akik: családban, anyaszentegyházban, édes hazánk sok-sok őrtálló helyein való forgolódásunkban olyan árvákká lettünk nélküle, biztass Szent Fiad ígéréstével, hogy nem maradunk árvák, ha példáját mindenekben követni fogják az élők!

Mint Tebenned hívó s nagy dolgaidról mindenkor bizonyosságot tevő gyermekeidet, bocsáss el nyugtot adó vigasztalással, hogy hirdessük minden tájak felé a Tebenned élő népeknek: Bizonytalán meglészen a halottnak feltámadása! Ámen.

Farkas István püspök imádsága után énekelt a Szenci Molnár énekkar és a Tanítói Vegyeskar, mely után Dr. Ravasz László dunamelléki püspök tartott gyászbeszédet.

Dr. Ravasz László püspök prédikációja.

Luk. 11: 21—23. Mikor az erős fegyveres őrzi az ő palotáját, amije van, békességben van. De mikor a nálánál erősebb reájöven, legyőzi őt, minden fegyverét elveszi, melyben bízott és amit tőle zsákmányol, elosztja. Aki velem nincs, ellenem van, aki velem nem takar, tékozol.

A Jézus példázatai örökkévaló igazságok nárdusoláját mindennapi dolgok agyagedényében adják elénk. Az, ami örökkévaló, olyan titokzatos és megfoghatatlan; az, ami mindennapi, olyan magától értetődő és gyermekdeden biztos; s a hasonlat vége az, hogy a megfoghatatlan kézzel foghatóvá válik: a zeniten szálló csillag a tenyerünkbe hull. Így a felolvasott hasonlatban azt mondja Jézus: *az erősebb győz* s míg mi ezt igen-igen helyeseljük, kivilágosodik előttünk a titkok titka: ki a legerősebb?

*

„Mikor az erős fegyveres őrzi az ő palotáját, amije van, békességben van.“

Ebben az igében megtalálom Baltazár Dezsőt *egészen*. Mi volna ő más, mint erős, nagyon erős fegyveres, aki éber, elszántan őriz egy drága palotát s annak reábizott kincseit.

Nem választom el a fegyvert a hőstől, mert ketten tesznek egyet. A kard a vitéz nélkül ócskavas; a hősi szív pusztáokle is félelmes fegyver; — Baltazár Dezső is *egész egyéniségével* lett erős fegyveres.

Már külsejében is a férfias erő élő szobra volt. Testét is remekbe alkotta az a Mindenható, aki bizonyára kedvét leli pompás magyar emberek megmintázásában. Alakja, hangja, mozgása olyan, hogy ezer közül is kiválik, nem azért, mintha ő törne előre, hanem azért, mert a többiek állottak mögéje és köréje. Patriárkális tekintélye ebből az ősi forrásból táplálkozott. Egészsége és munkabírása vaslóságos őserő; lehetett volna városokat világítani vele, mint egy természetes energiaforrással. Századok óta éppen az ő nemzedékére szakadt az ú. n. történelmi idők legnagyobb próbája — azokra, akik a világháború kitérősekor vezéri polcon állottak — s személyes vonásai: jelleme és sorsa ezt a próbát még hihetetlenül felfokozta; de az ő idegzete bírta ezt a feszültséget és sohasem láttam sem türelmetlennek, sem kapkodónak. Acélból volt az idege, acélból volt a lelke. De ez a lélek nem volt passzív természetű, a tőrés és hallgatás virtuóza, hanem ugyancsak aktív: alapvonása, szellemiségének gyökere a *bátorság* volt. A bátorság az önállítás szabad lendületének érzelmi képe, amely az életet éppen annak kockázatásával biztosítja. Baltazár nem félt az ütéstől, a vértől, a gyásztól, a tüztől, a haláltól, mert elég erős volt mindezt elhordozni, ezért bátorságát soha semmi sem fékezte, legfeljebb higgadó bölcsessége és bajtársai iránt érzett kimélő gyöngédsége.

Belső emberét is ez az ősi egészség és egyszerű nagyság jellemezte. Nem volt benne semmi dekadens, **semmi** komplikált, semmi talányos; mindezt asszonyi természetnek tartotta s férfiakban különösen lenézte.

Minden egyéb volt, csak hamleti lélek nem. Egész életen át tanult s az eredményeket szépen sorba rakta egymás mellé. Csak kész igazságokat tartott raktáron — a bizonytalanokat, mint hasznavehetetleneket, félredobta. Orthodox típus volt, aki bírja a tiszta szín igazságot s ezért nem ismerte, mi a kételkedés; nem érezte a keresés sorvasztó ösztönét és nem viaskodott a kritika polipkarjaival. Alapmeggyőződéseit sohasem revidálta, legfennebb azok alkalmazása ütött ki néha eltérően. Világképe megalkotásában sem logikai, sem esztétikai érdek nem vezette: a gyakorlati életre akarta alkalmassá tenni magát. Hívó lelke a kálvinizmus hitvallásait teljesen elfogadta s ezzel el volt intézve minden kérdés, ami Isten és ember viszonyára tartozott. Mindez hihetetlenül fokozta egyéniségének zárt, egyszerű és monumentális mivoltát, gyarapította harckész-ségét és megsokszorozta szavának átütő erejét. Nem a próféta, nem a pásztor, nem a theológus, vagy az evangélista jellemző benne, hanem a *miles Christi*, a Jézus Krisztus igaz egyházának jó katonája, aki egyképpen hű és nagy a közrenden és a vezéri polcon, a portyán, vagy a védelmi harcban, nyíllövésben, vagy a kézitusában. De akármit művelt ez az erős fegyveres, őrállónak tudta magát, aki az Úr palotáját őrzi és az ott letett drágálatos kincsekre vigyáz.

Mi is volt az, amit őrizett? Azt kell mondanom, hogy *a magyar református egyház ősi örökségét a maga teljes, történelmi birtokállományában*. De aki egy kincseskamarát őríz, gondolhat különösképpen erre, vagy arra a gyémántra, kivált, ha arról van meggyőződve, hogy éppen arra vésik az ellenség foga. Baltazár Dezső úgy érezte, hogy különösképpen három kincset kell megvédenie: azt a tiszta tant, mely a Krisztus váltságát a maga hagyományos — sokszor használatlótól ment érintetlenségében fejezi ki; azt a szabadelvűséget, mely az egyetemes emberi méltóság útját egyengeti és azt a tiszta kálvinista magyarságot, mely számára a nemzeti szellemet, a nemzeti történelmet és a nemzeti hivatást tökéletesen és kirekesztőleg megtestesítette. Mindezeket ő egy ünnepi órában így foglalta össze: *Debrecen*; mert ránézve Debrecen a kálvinizmus magva és gyökere, viszont a kálvinizmus a magyarság színe, lelke, lángja; a magyarság pedig az emberiség címere és koronája. Debrecen ránézve nagy összefoglalása és konkretizálása minden nagynak és dicsőségesnek: a kálvinizmusnak, a magyarságnak és a humánumnak. Nem lett volna a teljes és kikerekített meggyőzések embe- bere, ha ezt a hármas tételt a contrario is nem vallotta volna, éppen ott és éppen akkor, ahol és amikor az legjobban fájt. Nem tartotta kálvinizmusnak, amit Debrecen hagyományos szellemével ellentétesnek érzett; nem tartotta magyarnak, ami a tiszta magyarságtól idegen, vagy vele szembeszálló s embertelennek tartott mindent, ami nem az ő hite szerint: azaz szabadelvűen emberies. „Aki velem nincs, ellenem van, és aki velem nem takar, tékozol.“

Nem lett volna erős fegyveres, ha nem érezte volna erejét és nem bízott volna fegyveréhez. Gyönyörködött az erejében, a testi egészségében épúgy, mint vezérlő hatalmában. Lappangott benne valami, a végbeli vitések virtuosus jókedvéből. Csöppet sem búsult azon, hogy félnek tőle, s szívesen tett róla, hogy féljek; különösen, mikor észrevette, hogy annál jobban szeretik hívei, minél inkább félnek ellenségei.

Az erős fegyveres őrzi palotáját. Így áll a Baltazár Dezső alakja a baljós idők nötető fénytörésében a történelem előtt. Viharban és éjszakában, hévségben és fagyban egymaga egy egész tábor. Körülötte mindenki zaklatott és nyugtalan, szidják és csodálják, nógatják és vissza akarják rántani: de ő áll, érből öntött nyugalom és erő.

„És amije van, békességben van.“

*

De csak addig, míg a nálánál erősebb „reá nem jön és le nem győzi őt“. Így történt Baltazár Dezsővel is.

Az a nálánál erősebb fegyveres ellenség, a *halál*. Más nem birt vele, de ez igen. Elmondhatjuk, hogy ő ettől sem félt. Sokszor szembenézett vele s egész életén át szinte hergelte maga ellen. Az, amit vállalt s a amit végzett: a halállal való szakadatlan kötekedés volt. Három évig tartott az utolsó döntő birkozás, amelynek csontropogató keménységét senki sem látta, talán csak a legközelebb állók. Végre győzött az erősebb fegyveres, a félelmek királya és ime, gazdag zsákmányával takarodik vissza.

Viszi Baltazár Dezsőt.

Viszi harangszavát; szívünkbe nem nyilallik-e majd a csend, ha nem halljuk őrtnyainkon tiszta ércét megkondulni: *vivos voco, fulgura frango!*? Viszi az ő nagyméretű egyéniségét; kibén fog a magyar kálvinista lelkész önmaga nagyított, hősies képére ismerni? Viszi az ő erős kezét, ki fogja tartani úgy a kormányrudat, ha a hajót gonosz szelek hányják és vetik? Viszi az erős kéz gyöngéd melegét: ki fog elesettet felemelni s bűnbánó fejeket megsimogatni? Viszi az ő jó szívét: a magyar nép igaz barátjának, nagy vigasztalójának és feltüzelőjének a szívét. Ki fog kicsinyeket védeni hatalmasokkal szemben; ki fogja az igazságot szemébe mondani a világ fejedelmeinek; ki fogja tulajdon kezével kitépni a galambot a ráró csőréből, a bárányt a farkas torkából? Eldől az oszlop, melyre a repkénylelkű hitves minden érzése és minden gondolata fonódott, minden virága belőle nyílt és neki nyílt. Eltörött a pásztorbot, amellyel gyermekeit és unokáit terelgette, védte, számukra a kősziklából is vizet fakasztott s ha pusztaságban szúrta is le, tanítások, mosolyok, mesék és áldások virágoztak ki rajta.

Viszi zsákmányát, Baltazár Dezsőt, ellenség ostorát, fajtája címerét, seregek zászlaját, nagy éjszánkánk egyik szép fényes csillagát.

De a halálnál is van erősebb fegyveres. A legerősebb fegyveres, Krisztus.

Nem engedi, hogy a halál békén bírja nagy zsákmányát: Baltazár Dezsőt. Kiragadja a kezéből és tulajdonába veszi, mert az övé volt az örök szeretet jogán és az ő szeretete erősebb, mint a halál.

Fegyvere főpapi imádsága, amellyel közbenjárva, elkiáltja a Baltazár Dezső nevét; érdeme, amelynek királyi palástjába felöltözteti árva, didergő lelkét; hulló vére, amellyel tisztára mossa, mégha vétkei

olyanok volnának is, mint a skarlát; tökéletes áldozatja, amellyel eltörölte ősi adósságát, melyet Ádám testéből örökölt. Nincs hatalom, amelyik ennek az erőnek elleneálljon. Az eleveelrendelés gördül tova benne és csikorogva engedelmeskednek a világ eresztékei. „Mert akiket eleve ismert, eleve el is rendelte, hogy az ő fia ábrázatához hasonlatosak legyenek, hogy ő legyen elsősülött sok atyafi között. Akiket pedig eleve elrendelt, azokat el is hívta; akiket pedig megigazitott, azokat meg is dicsőítette.” (Róm. 8 : 29—30.)

Igen, ez a Krisztus megőrzi az ő palotáját. „Aki győz, oszloppá teszem az én Istenem templomába és többé onnan ki nem jő; és felírom őreá az én Istenemnek nevét és az én Istenem városának nevét, az új Jeruzsálemét, mely az égből szállott alá az én Istenemtől; és az én új nevemet.” (Jel. 3., 12.)

Baltazár Dezső győzött, mert a Krisztusra bízta magát. Csakugyan: *elég volt neki az Ő kegyelme.* Krisztus, az erős fegyveres, békén bírja Baltazár Dezsőt. Megtartja ezt a zsákmányt magának, ugyanakkor — alapigénk szerint — *eloszlja.* Eredményeit átadja a történelemnek; késő korok számbaveszik és felírják. Peldáját kitisztítva és megvilágosítva a következő nemzedék elé állítja: „Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik szólották néktek az Isten beszédét és figyelmeztvén életök végére, kövessétek hitöket.” (Zsid. 13, 7.)

Emlékét — megannyi hervadt szirmot — szétszórja síró kortársai között sírig illatozó ajándékul, úgy-e visz magával mindenki innen egy ilyen drága szirmot. Alakjából kivesz egy nagy tanítást és felírja az égboltozatra, most, mikor a mi *eggyellen* régi ellenségünk, a Sátán háborog velünk, erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal és minden nagy hatalmassággal. Ez a nagy tanítás így hangzik a reformáció nyelvén:

„Nincsen nekünk semmi hatalmunk
Mellyel neki ellene álljunk.
Viaskodik az Úr érettünk
Kit az Isten küldött le nekünk,
Ha kérded, hogy ki legyen az
Jézus Krisztus az!
Seregek Ura
Kinél nincs több Isten
Nála vagy a győzelem.”

Ez az „erős fegyveres” őrizi palotáját: a vihartépte, felhőszántotta, tűzette magyar Siont, amelynek oszlopai alá eltemetjük Baltazár Dezsőt, a boldog feltámadás reménysége alatt.

A prédikáció után Dr. Ravasz László püspök imádkozott, amely után a Városi Dalegylet éneke következett. A gyászszertartást záróének fejezte be, a 300. dicséret: „Menj el a te nyugalmadba...”

Az orgona hangjai mellett vonult ki a közönség a Nagytemplomból, amely előtt ezer és ezer ember állott és hallgatta kegyeletes esendben, meghatottan a nagytemplomi gyászszertartást, amelyet hangszórókon közvetítettek.

A gyászmenet.

A menet, amely több mint kilométer hosszú volt, zászlók alatt a Dóczy-intézet és a református főgimnázium cserkészcsapatai nyitottak meg. Utánuk ment a református tanítóképző és a theologusok bajtársi egyesületeinek küldöttsége. Körülbelül 500 főnyi diákság nyitotta meg így a temetési menetet.

A diákság után egy szakasz diszbeöltözött lovasrendőr haladt, majd két zászló alatt a Városi Dalegylet és a Tanítói Vegyeskar 120 főnyi énekese.

Most élükön nyolc püspökkel a palástos lelkészek menete következett, 300 lelkész kísérte fekete palástban utolsó útjára Baltazár püspököt. A lelkészek csoportja a Nagytemplomtól a sírig szoltárokat énekelve haladt végig.

A lelkészek után különféle egyházi és világi küldöttségek 450 főt kitevő serege haladt, majd gyászfátyollal borított lobogó és fekete gyászzászló alatt a Homokkerti Olvasókör húsztágú küldöttsége. A diakonisszák csapata és a Kálvinisták Templomegyesületének női csoportja követte őket ötven taggal.

Ezután haladt virágokkal magasan megrakott, koszorúktól elborított öt virágos kocsit, majd ezek után hat lótól vont gyászkocsin az érckoporsó.

A koszorúvivő kocsikat és a koporsós kocsit negyven fekete egyenruhás gyásztestőr vette körül, de mellettük haladt a koporsó mellett Debrecen város két szakasz diszruhás hajdúja.

A koporsó után lehajtott fővel haladtak a család férfitagjai és vejei. Mögöttük következtek a kormányzó, a miniszterelnök képviselői, Lázár igazságügyminiszter s egész sereg előkelőség. Közvetlen utánuk következtek a honvédtiszti és altiszti küldöttségek.

A koporsó után következő menet rész körülbelül 200 embert tett ki.

Mintegy tíz kocsin haladtak a koporsó után a Baltazár-család, a rokonság nőtagjai és néhány női előkelőség, a kocsikat pedig Debrecen város, a különböző felekezetek, a debreceni egyház küldöttségei és más előkelőségek 300 főnyi csoportja követte. Három lovasrendőr és autók hosszú sora zárta be a menetet.

A sírnál.

A temetési menetet már a Köztemető közvetlen közelibe érkezett, amikor a menet élén haladó diákság kétoldalra oszolva sorfalat alkotott a menet számára a kapu előtt.

Aztán a ravatalozóval szemben levő díszsírhelyek előtt alkotott félkört a menet. A sír közvetlen közelében a családtagok és az előkelőségek foglaltak helyet az ötezer főre menő gyülekezet karéjában. A sír oldalánál állott fel a Városi Dalegylet és az Egyetértés Dalkör.

A sírnál Maklár Károly egyházkerületi főjegyző mondott beszédet.

Maklár Károly beszéde a sírnál.

Záporos könnyektől fátyolos tekintetünk itt az utolsó földi állomáson megegyszer ráhull nagy halot-tunk koporsójára.

Ha Baltazár Dezsőben csak a közélet egyik töretlen hűségű bajnokát gyászolnánk, alápergő könnyeink hullása közt, néma fájással dobnánk koporsójára egy elporló göröngyöt és azután emléke beleomlanék az elmúlás természetes velejárójaként társult feledés szürkén tovafolyó homályába.

Ha benne csak az áldottjóságú és minden bizalommal hozzáfordulónak baján, gondján segíteni akaró és segítségre kész igaz nagy embert, a legjobb szívű embert siratnánk, csukló zokogással ráborulnánk megegyszer koporsójára és sóhajos fájdalommal sokáig emlegetnénk áldott szíve mondhatatlan jóságát.

De Baltazár Dezsőtől nem az elmúlásba hanyatlott és sok testi szenvedés után a dicsőség révén jutott ember távozását keretező gyász szokásos formái között lehet és kell búcsúznunk! Az ő élete kivételes élet volt, mit századok szülnék Isten jótetszéséből! Ezerfelé szertesugárzó közéleti működése olyan fényes volt, mintha csodarágyogású csillag tolult volna vele tengernyi megpróbáltatástól borús egünk feketeségének eloszlatására!

Történelmi idők történelmi nagyságául állította őt Isten keze vezérlő vigasztalás gyanánt egyházi és világi közéletünk legsötétebb időszakába. Míg élt oszlopunk volt, melyhez támaszkodtunk, sugárzó szép fáklyánk, amely ott világított legszebben, ahol mi vak sötétséget láttunk!

Most, hogy az erős oszlop kidőlt, kábult bizonytalanság fogja meg a lelkünket, hogy fénylő szövétnekünk kialudt, mintha üstökös csillag rohant volna le az égről és utána sötétségben tapogatóznánk tétován.

Ebbe a sötétségbe most csak egyetlen sugár vetíti fényét: Istenbe vetett törhetetlen hitünk sugara, mely még itt e koporsónál is beleragyog bánatba tört lelkünk éjszakájába!

Magasztaljuk az erős Istent, aki drága ajándékul adta nekünk teremtő lelkének egyik legszebb remekét!

Bibliaolvasás, majd áldás csal még több könnyet a szemekbe, miután a gyászbeszéd megjelenítette a sokaság előtt a püspök képét, aki immár percek múlva a sírba kerül.

A nép siratja nagy püspökét.

Aztán megkezednek hullani a göröngyök a nagy püspök koporsójára. Amíg a gyülekezeti éneklő a szép református éneket: „Nincs már szívem félelmére, nézni sírom fenekére...” egyre hullanak a könnyek. Végre már halom domborodik a sír helyén, magasan tetézik a ráborított koszorúk, s odakerül fejtől a tölgyfából faragott, fekete fejfa. Rajta az írás:

A B. F. R. A.

Itt nyugszik

Dr. BALTAZÁR DEZSŐ

a tiszántúli református egyházkerület püspöke.

Élt 65 évet. Meghalt 1936 augusztus 25-én.

Tollrajz néhai b. e. Baltazár Dezső püspökünk temetéséről.

A gyorsfényképezések korszakát éljük. Mindenütt ahol valami szenzációs jelenet, esemény megyen véghez, ott látjuk kodakkal járó atyánkfiait. Próbálják megörökíteni sokan, a hamar elmúló jeleneteket.

Én azonban nem nagyon szeretem ezeket a gyorsröptű fényképeket. Jobb szeretem ma is a tollrajzokat, amelyeknél nem annyira a gép, mint inkább a szív és a lélek próbálja megörökíteni a földi élet eseményeit, jeleneteit, alakjait, körvonalait.

Egy ilyen szerény tollrajzot próbálok itt bemutatni kedves olvasóinknak, néhai b. e. nagynevű püspökünk, Baltazár Dezső temetéséről.

Itt a felső-tiszamentén néhai jó b. e. püspökünk elhalálása idején a kaszálás munkájánál tartottunk, ami bizony nekem is elég gondot szokott okozni. Kezdetben azon gondolkodtam, hogy itthon maradok.

Egyszer csak jön az egyház gondnoka s így szól hozzám: Tiszteletes úr, nekem el kell menni Debrecenbe. Tavaly, amikor itt járt a Kegyelmes Püspök úr, felkeresett. Most azt mondja a feleségem: Illetlen dolog volna, ha el nem mennék a temetésére.

— Igazsága van a gondnok úr feleségének — válaszoltam —. Megyek én is. Holnap indulunk.

Reggel a temetés napján, temérdek lelkipásztort, gondnokot, presbitert láttam a nyíregyházi állomáson. S majd robogott velünk a vonat Debrecen felé.

Egyik lelkésztestvéremhez így szóltam útközben: Talán majd csak kapunk helyet a Nagytemplomban?

— Nem hiszem — mondá egyik debreceni úrinő —, már tegnap este alig fértek az emberek a járdán, a Nagytemplom környékén, olyan nagy a részvét a megboldogult püspök úr iránt.

Majd a villamoson haladva tovább, elérkeztünk a Bika-szálló környékére.

Feledhetetlenül megrázó kép tárult szemeim elé. Tengernyi nép a Nagytemplom előtt. A tömeg moráját megható ütemben és hangon kísért a Rákóczy-harang zúgása. A legszebb, a legfelségesebb szimbóluma a kálvinista buzgóságnak. Csodálatos, mélységes hang, amely fülébe cseng messze földeken, az alföldi síkságon, távoli hegyek között, a megszállt területen, temérdek papnak, tanítónak, egyszerű polgárnak még éjjeli álmában is.

Nehezen, némi szerény életrevaló mozdulatok után, — eljutottam a Nagytemplom tornáczára. Végre nagynehezen a templomba, ahol is a szószékkel szemben álló oszlopok között szert tettem egy álló-

helyre. Egészen jó hely volt, mert pompás kilátás nyílt innét a sötét boltozat alatt tündöklő hatalmas orgonára s az alatta hullámzó tengernyi tömegre.

Aztán felesendült az ének, a sokat beszélő temetési ének: Te benned biztunk eleitől fogva...

Akik ott állottak körülöttem, ifjak, öregek, leányok, cifra dámák, elegáns urak, posztókabátos falusi bácsikák, — elfelejtve a földi élet minden bűjait-bajait, nyomorúságát, szívvél-lélekkel énekelve kísérték az orgona bűgását.

Az ének elhangzása után, kinyílt a szószerk ajtaja. Régi ismerős arcú férfiú tűnt fel előttem. Farkas István tiszánineni püspök. Hirtelen megjelent előttem a képzelet szárnyain b. e. édesatyja, Farkas Antal tiszaberceli gazda, aki a világ bajairól való elmélkedésünk közepette mindig így beszélt előttem: A papok bűne, a papok bűne!...

Imádságának hangja meghatóan esendült fel a nagy, „sűrű gyülekezetben“. Könyörgésének hangjait itt-ott, mint valami megható orgonabűgés kísértte, néhai jó b. e. püspökünk szereteteinek zokogása.

Ima után egyik karból felhangzott a vegyeskar mélabús éneke: Lelkünk borítja néma fájdalom...

Miként a beszüremelő napsugár a templom hatalmas ablakain keresztül, kedves, megható szépséggel szállt el a női alt és szoprán, a hatalmas boltívek alatt.

Majd kinyílt újból a szószerk ajtaja. S két fénylő ragyogó pont csillant meg az ajtó nyílása mellett, Ravasz László püspökünk pápaszeme. S aztán előtünk állott a mai református közélet nagy reprezentása.

Szinte érzékelhetővé lett, a tömegmoraj elhalkulása mellett, a figyelem feszült várakozása, amely Ravasz László püspökünket kíséri lépten-nyomon, egyik-másik szolgálata alkalmával.

Dehát az érthető is. A rátermettség, az Örökkévalótól való elhivatás jelképének látása, szemlélete, a tömegek érdeklődésének központja volt minden időben.

Ravasz László püspökünk, ha néhány ezerévvél ezelőtt élt volna is, akkor is pap, próféta lett volna. A nagy szellemek, próféták ilyenforma porsátorban fognak megjelenni az emberek előtt évezredek múlva is.

Szinte a delejes áram futott keresztül a tömegen, amikor a „félelmek királyáról“, a halál hatalmáról beszélt.

Amikor finom metszésű kezét égfelé emelve így szólott a halál hatalmáról: Viszi Baltazár Dezsőt... Viszi a magyar nép igaz barátjának, nagy vigasztalójának és feltüzelőjének szívét, nagy éjszakánk egyik szép fényes csillagát, — a tömegáhitat legmeghatóbb húrjait pendítette meg.

Ravasz László püspökünk szolgálata után néhány pillanat múlva, megindult a tömeg a Nagytemplomból.

Az öreg Rákóczy zúgott, bömbölt tovább. Mint felhőszakadáskor a patakok az utak mentén, úgy ömlött a tengernyi nép az utcákon, a Péterfia-utca irányában. S hirtelen megkaptam az emlékkert táján egyik oszlopot, hogy a tömeg valami módon magával ne ragadjon, hogy beláthassam a hullámzó térséget.

— Lám — tündöttem magamban —, azt beszé-

lik, hogy a magyar nép háládatlan. Pedig hát nem egészen így van.

Ez a nagy tömeg most rójja le a kegyelet, hála adóját. Hányan vannak itt, akik e néma koporsó lakójának ajakáról jólesőleg hallgatták eme szavakat: Lásd szívtelen volt hozzád ez a világ. Én megpróbálok segíteni rajtad!... Hányan vannak, akik előkelő emberekből álló fényes társaságban, ilyenféle szavakat hallottak ajakáról, feledhetetlenül mélyzengésű hangján, egyik-másik hatalmas férfiú felfogásával szemben: Már bocsáss meg nekem, de az én szívem másképpen diktálja!...

A magyar nép nem háládatlan, — állapítottam meg magamban az emlékkert mögött.

Majd megmozdult néhai jó b. e. püspökünk koporsója is, a tengernyi gyászszereg után. S a nagy Alföld nagy költőjének, Petőfinek egy-két sora jutott eszembe:

Itt viszik az ablak alatt:

Be sok ember sírva fakad!

A nagy gyászoló tömeg haladt tovább a Péterfia-utcán. A tömeg sorai között, a palástos lelkipásztorok serege. Sok-sok viharverte, ismerős arc, öszülő régi jó barát. Mentek, haladtak előre. A nyárvégi enyhe szellő fülemhez csapta ajkairól néha-néha atyáink régi énekét: Térj magadhoz drága Sion!

Utánuk a presbiterek, diakonizsák, a nagy pedagógusok, tanárok, tanítók s aztán a diákok, tanulók serege.

A palástok selymén gyönyörűen játszott itt-ott a napsugár. S aztán árnyékot vetett az egész menetre a nagyerdő remek lombátora.

Végre elérkezett az utolsó földi stáció, amelyre a nagykőrösiek egykori híres papja, Filó Lajos rendesen ezt mondotta: Tovább nem mehetünk!

A Köztemető egyik nyitott sírja mellett megállott Maklár Károly püspökhelyettesünk, hogy elmondja síri beszédét.

Alakja, megjelenése szinte szokatlan volt, — így egyedül. Hiszen az utóbbi években mindig együtt jártak-keltek a Tiszamentén, a Nyírségben, az alföldi városokban, Debrecenben a díszteremben.

Útjuk most kettévált.

A hűséges útitárs elmondotta megható síri beszédét, átérezve mindnyájunk gyászát, siralmát.

Szavainak elhangzása után, a nyárvégi napsugár égi betűkkel jegyezte tovább az egész tájakra, füvekre, fákra, virágokra, a tiszta kéklő égboltozatra, a természet és a biblia örök igazságát, nagy szellemeink, nagy prófétáink örök végrendeletét: Egyedül Istené a dicsőség.

Baráth Imre.

Síró szemmel.

— A „nagy“ temetésén. —

Sorson és életem merengve, asztalom felé hajlok. Nagy élmény volt ez a mai. Nem csodálom ha roskasztó fáradság ül rajtam. Sokat könnyeztem. Valami nagy felleg lepte el a lelkem és csak hullott, pergett belőle a könnyű. Láttam ma ércalakokat megcsukló nyakkal, titkolni nem bírt könnyekkel és láttam sarlatán pipotyákat, akiknek gunyoros mosoly játszadozott az ajkukon. Láttam prófétákat, akik

az egek ajtaját nyitogatták. Profétákat, akik imába roskadt lélekkel borultak rá valamire és kapaszkodtak Valakibe. Egyszer zokogó szavú harsonásokat, máskor riadót zengető nagy öröket. És láttam egy üveg-érckoporsót, ami lágyan ölelte a néma pásztor, az orgonabügösü érkebel, a harangzengésű összezárt ajkat, a Hőst, akit egész életében nem győzött le soha senki. De most legyőzte a halál. A halál, akitől nem félt soha, akit szászor és ezerszer uszított magára soha nem félt bátorsággal. Akiről azt mondta a ma élő legnagyobb igehirdető: „olyan volt és olyan lett, mint egy zenitben futó, földre hulló csillag.”

Láttam őszbecsavart hajú, hangosan zokogó tudósokat, néma, viharban hajló fákat, falakat, ormokat, köveket, amin járt, ajtót ahol segedelmezésre mindig kész kezét kinyújtotta, ablakot, amin keresztül kimosolygott barátira épügy, mint ellenségre. Amikor megkondukt a Rákóczi-harang fundamentum mozgató komor, méltóságban felleget robbantó hangja: összeszorult a torkom és úgy szerettem volna beleordítani abba a könnyező seregbe: halljátok! hallgassátok: ez az ő hangja. A vezéré, aki a viharok bömbölésével versenyre kelő hanggal szól az árva néphez és lélekrobbantó hanggal jelentkezik: itt vagyok.

A rágalmazók, gáncsvetők és szálkakereső gerendások serege mea culpázva vonaglott a hérosz ravatala előtt. Későn! Későn! A katafalkon — mint a győzött megillető királyi széken —, hangtalanul feküdt és nyomorult fejük felett elnézett semmibeveszőn, a győzők önérzetével és méltóságával: a Vezér.

Sohasem hittem, hogy így tud vádolni a némaság. A keményen összezárt, szóra, megbocsátásra többé meg nem nyíló ajak. Ez a legszörnyűbb vádja a világnak. És akik Baltazártól, az éltől nem érezték magukat legyőzve, azokat igába törte, maga előtt hódolni kényszerítette a: halott Baltazár!

A vigadva sírók seregei, csontropogató ölelése miatt nem tudták sokszor vérbenforgó szemüket a hegyek magasságával vetekedő koszorúk alatti koporsóra felemelni.

Baltazár győzött! ! Jajj nekünk! És jajj a magyar református Sionnak! Ki fogja elbíni ezt a csak baltazári lélekkel hordozható diadalt? Amit ő egymaga kivivott — azt nem bírja el a magyar reformátusság 100 elitje sem. Toldi Miklósnak őh nem a kardját, de még a sarkantyúját sem bírták el hárman. Hát a páncéljához és buzogányához hány ember kellett volna?

Most láttam meg: Olyan óriás, olyan árva és egyedülvaló volt Baltazár Dezső a magyar ugaron, mint a diósgyőri várrom előtt álló százados mogyorófa. Cserjék, bokrok, baltacsapások alatt kidülő fák voltak körülötte: de olyan, mint ő nem volt senki sem. Élete koronája kinőtt a földből. Felhőkbe nyult, villámokkal ölelkezett és mennydörgéssel csókolózott, amikor alatta a föld megremegett és tomboló viharok korbácsütésétől sirtak és megroskadtak a bozótok.

Nagy ember volt. Ezért volt testvértelen, árva. Homlokát soha senki el nem érte, éppen ezért neki babért homlokára Istenen kívül senki nem tehetett.

Nagy ember volt. S ezért soha nem ért fel hozzá semmi gáncs, semmi rágalom.

Boldog, akiért lehajolt, akit felemelt.

És boldogok, akik cipője sarkáig sem értek és bár csüfolódók voltak, mégsem tapodta el őket.

Áldott a hitves, aki repkény lelkével átölelte, reá felfutott.

Áldott a gyermek, aki minden virágát életének tőle kapta, reménységét benne vetette, oltalmát benne bizta.

Áldott, aki hozzá érhetett. Csodálhatta és büszkélkedhetett vele. Aki saruját megoldhatta, palástját csókolhatta s élöket hívó, villámokat zúzó, harangszavát halotta.

Áldott, aki nevét homlokára írhatta. Aki benne zászlós táborát látott.

De jajj!! Hova lesznek ezek ő nélkül?

Nagy Úr Isten! Ne hagyd el őket. Akiket olyan mértéken felül megáldottál vele, akiket olyan mértéken felül siralmak völgyébe taszítottál — nélkül. Emeld fel a glóriázott, kezéből csak a halál vasölelésére kihulló lobogót!

Pásztorold a bizonyos kürtzengéstől megfosztott, riadt sereget.

Emlékével, mint hervadt virág hulló szirmaival, a magyar református Sion tövises útját és Lelkével, mint szívvidámitó édes nárdussal tápláld és vidd győzelemre síró kálvinisták, bús, árva magyarok vándor légiját.

Úgy, úgy, úgy legyen.

Gyulaháza, 1936 augusztus 29.

Pethő Károly.

PAP IMRE

hódmezővásárhelyi református elnöklelkész.
1846—1936.

„Lehullott a palást Illés próféta vállairól”... Ezzel a megkapó mondattal kezdte egyik feledhetetlen imáját a hatalmas zengőhangú prédikátor, Magyarországnak még kilencvenedik évében is legdaliasabb, talpig férfi, költőpapja.

Az az Isten, aki őt Hódmezővásárhely 40 ezer református lelkét számláló nagy gyülekezete élére állította, az az Isten, akit úgy prédikált, mint előtte és utána talán senkisé, valóban az hullatta le az ő vállairól a 67 évig becsülettel hordozott papi palástot, s nem a szanáló bizottság, amelynek intézkedése törvénységét élete utolsó lehelletéig kétségbevonta.

„Engem életfogytig választottak meg papnak, nekem eskümei, melyet mint ifjú pap tettem felszentelésemkor, sem csábításra, sem fenyegetésre nem lehet megtörnöm!”

Június 26-án megválasztották utódját, s 27-én hajnalban kihült az a minden nemesért, igazért, jóért oly végtelenül lelkesülő szív. Az a törvénytisztelő lélek nem tudta ezt túlélni. És még halálában is neki lett igaza. Ott állt őrhelyén az utolsó pillanatig, mint a római légiónárius katona. Életfogytig pap volt.

Az egyház a maga halottjának kívánta őt tekinteni, de a család nem engedte át Halottját. Tiszta fehér temetést rendezett Neki, az általa szerzett és megzenésített halotti énekeket énekelték felette és végakaratahoz képest átszúrták a szívét. Fehér

temetést! Hiszen úgy szeretett mindent, ami derült, tiszta, ártatlan, s elfordult mindentől, ami sötét, gonosz, álnok. Temetése napján a hatvanezer lakosú színmagyar város minden polgára, felekezeti különbség nélkül, igaz könnyekkel búcsúzott a magyar reformátusság nagy papjától.

Hogy mi volt ő a vásárhelyi református egyháznak, csak felületesen lehet vázolni, mert sohasem dicsékedett tetteinek egyikével sem. Sohasem magát, mindig munkatársait emelte ki minden egyes alkotásánál. Vásárhely hat nagy temploma közül négyet: az újjáépítet, tabánit, susánit és a kutasit ő építtette, s mindegyikhez lelkészi lakot állíttatott. A régi híres főgimnáziumot átépíttette, tizenegy iskolát tanítói lakásokkal, a Pusztán imatermet kápláni lakással, szeretetházat, az Andrássy-főúton az egyháznak állandó hasznóhajtó emeletes bérházat, a templom környékén jövedelmező bolthelyiségeket létesített több mint három évtizedes elnöklekészsége alatt. A két régebbi templomban karzatot, szószéket, orgonákat, gondnoki padokat, színes ablakokat állíttatott, úrasztali terítőket, kegyzsereket stb. szerzett be. Huszonhat harangot csináltatott, a háború alatt elvitt harangokat új acélharangokkal pótolhatta. És mindezt anélkül, hogy az egyháznak adóssága lett volna abból. Hitoktató állásokat szervezett, megalapította a Nőegyletet, Ifjúsági Egyletet. 1918 óta mind a mai napig vallásos estélyeket rendezett, melyeket tömegek látogattak. Meghonosította a reformáció emlékünnepeit a nap estélyén, melyet aztán több helyen, így Budapesten is bevezettek. Országoshírű vegyeskart szervezett, operaénekesekkel. Szerette volna, ha minden városban, faluban felállítanák Kálvin szobrát, ezért a vásárhelyi szoborra már jelentékeny összeget szerzett. Évszázadra szóló memorandumot szerkesztett az egyház jövő munkatervére vonatkozólag, melyet a presbitérium teljes egészében elfogadott stb., stb.

És hogy örködött az Istentől reá bízott lelkek felett! Mikor a románok Hódmezővásárhelyen egy sereg ártatlan embert ki akartak végezni, mindenki megfélemlítve hallgatott, mozdulni sem mert. De előállt a talpig férfi, az igazság, szeretet és hazafiság fanatikus, lánglelkű papja, összegyűjtve minden felekezetű paptársait, elment küzdeni embertársai életéért. A szegények segítségére minden lehetségest mindig megtett, ha kellett, kieroszakolt az egyháznál, de a saját csekély fizetéséből is — mert csak rangban volt az első, fizetésben nem — mindig jutott a szűkölködőknek. Maga volt a finomság, igazi nagyúr. Szónoklataira tódult a nép, s évekig emlegették egy-egy beszédét, amit gyönyörű, zengő mély hangján mondott.

Ez a büszke, finom, tiszta lélek nem élhette túl, hogy mikor ő küzdött a maga és lelkészársai igazságaért és a Kormányzó által szentesített törvényekért, akkor egy hang nem volt mellette, egy kéz nem nyúlt ki, hogy támogassa. Ekkor azt mondta: „Légy ítélőm, Uram, mert hűséggel jártam és élttem nagy ártatlanul”... és elment oda, ahol a nemesen töltött életért az igazaknak eltett mennyei korona várja.

B. A.

Tudomány és irodalom

Régi iskolai törvények.

Fordította s közli: Dr. Nagy Sándor.

(Folytatás és vége.)

12.

A nyilvános tanítók kötelessége.

I. cikkely.

A préceptorok, kiket a rektorok böles ítélete szerint választottak és tisztességes javadalmazás ígéretével állítottak be az egyes osztályokba, tekintet nélkül a tanulók idősebb vagy ifjabb korára, félév előtt ne hagyják oda azt az osztályt, melynek oktatására magukat kötelezték. Félév elteltével pedig, mikor nyilvános vizsgát rendeztek s maguk munkájáról és tanítványaik előhaladásáról bizonyosságot adtak, hivatalukat letehetik, ha úgy akarják. Aki tehát nem a megszabott időben, hanem vagy előbb vagy később hagyja el az osztályát, fizetését egészében veszítse el.

II.

Mindenik osztály gyermekeinek oktatására és pedig reggel hat órától hétig, valamint kilenctől tízig, délután pedig kettőtől háromig, valamint négytől ötig, megszabott időre mindenik préceptor figyelemmel legyen. S ha nem, a kihágó fizessen a közös pénztárba óramulasztásonként huszonöt dénárt.

III.

A nyilvános préceptor szorgalmasan arra törekedjék, hogy a gondjaira bízott gyermekeket hűségesen tanítsa, valamint tanítás közben velük a felvett író fejtegesse és gyakorlataikban támogassa. Különbö a rector szigorú figyelmeztetése alá essék.

IV.

Mindenik nyilvános préceptor a maga tanítványait ebéd után egy órára, mikor a mondott órát hallja, az osztályterembe rendelje fel s a névsorukat felolvastatván a későnjövöket jegyeztesse fel. A más-ként cselekvő az előző büntetés hatálya alá esik.

V.

Az osztálytanítók, mivel ők nyilvános hivatal betöltői, a két óraker tartandó temetések és a templomi könyörgések alól mentesek legyenek. Ha mégis úgy esik, hogy a gyermekeknek a mondott órában „pompás” temetésre kell kivonulni, az egész coetussal és a gyermekekkel egyetemben ő is jelenjék meg azon. S ha magukat ez alól kivonnák, ugyanazt a büntetést vegyék, mint a többi temetésmulasztó.

Javadalom.

Évenként a poétika és retorika osztályok osztálytanítói harminc forintot, a szintaktikáé huszonöt forintot, az etimologikáé húsz forintot, az elemistaké és a donatistaké tizenhat forintot húzzon.

13.

A magánpréceptorok kötelessége.

I. cikkely.

A magánpréceptorok a tanítványaik oktatásában a közös tanítási módot kövessék, nehogy valami eltérésre bukkanván, eljárásukban zavarba essenek az eredmény elé gát emelődjék. Akik ellenkezőleg cselekedeznek, essenek a rektor szigorú figyelmeztetése alá.

II.

A préceptor gondjaira bizott tanítványokat szorgalmasan oktassa; az ütlegetésekben mértéket tartson; vigyázzon azonban, hogy túlságos engedékenysége eszköz ne legyen a lustálkodáshoz. A más-ként cselekvő fosztassék meg a tanítványaitól.

III.

Senki az egyszer felvállalt tanítványról ne vegye le gondját a rektorok tudta nélkül, vagy ne tulajdonítson annyit a maga tekintélyének, hogy tanítványait előbb elbocsássa, mint a többi, vagy hogy szállásán visszatartsa, ha annak temetésre kell menni. Ha pedig így tenni merne, legyen el a többi nélkül, ami az övé volt.

IV.

Egy préceptor se tulajdonítsa magáénak a más tanítványát, vagy felette ítélkezési és fenyítési hatalmat ne bitoroljon. Ellenben örködjék a magáéi felett s ha valamiben a más tanítványa vétkezik jelentse fel vagy a vétkező préceptorának, vagy az iskola rektorának. Akí ennek áthágásába esik, az alább megjelölt büntetésben legyen része.

V.

Senki közülök ne válogasson a városból az iskolába bejáró tanítványok, legkevésbé a nagyobbak között, kik már tehetősek; ellenben küldje be szolgáját, mielőtt az iskolát látogatná, abba az osztályba, amelyben illetékes. S ha ezt elmulasztaná, essék a rektor kemény megfeddése alá.

14.

A szolgadiákok felügyelőjének kötelessége.

Egy cikkely.

A rektorok bölcs ítéletéből és rendelkezéséből beállított felügyelő a szolgadiákokat az osztályteremben követett módszerben esti hét órától, vagy az iskolai könyörgés végződésétől kilenc óráig szorgalmasan oktassa, őket a kegyességben, a becsületességben, az emberségben, a jámborságban építse és nevelje; vasárnaponként és ünnepenként templomba sarkalja s a piacon és utcákon barangolókat, valamint a tolvajlásra s más tiltott cselekményekre hajlókat szigorúan büntesse. S ha e kötelességéről elfelejtkezik, esetenként legyen huszonöt dénár a büntetése.

Javadalom.

A szolgadiákok a felügyelő munkájáért az eddig gyakorolt szokás szerint havonként fizessenek: persze a nagyobbak és okosabbak hat, a kisebbek és tudatlanabbak pedig három dénárt.

Jubileumi Emlékkönyv. Az amerikai Egyesült Államokban levő, Jounstown, Ohio-i magyar református egyház csinos emlékkönyvet „Teuth Anniversary“-t adott ki azon alkalomból, hogy Laki Zsigmond tiz évet töltött a gyülekezet szolgálatában. Küzdelmes volt ez a tiz esztendő, a depresszió éveiben, melyet még súlyosbított az ottani gyülekezet szétválása s az új független egyház megalakulása. Laky Zsigmond és felesége keze alatt a régi egyház mégis áldásosan virágzott, a hitélet egyre gyarapodott, különböző egyesületek alakultak, pompás vasárnapi iskoláik voltak és a jótékonyosság forrásai soha ki nem apadtak. Az emlékkönyv egyben búcsúzó is: Laky lelkész Buffalóba távozott. Őt és feleségét Debrecenben és az óhazában jól ismerjük, többször itthon jártak a háború óta s szolgáltak közöttünk, hirt hoztak elszakadt testvéreinkről. S zérattal üdvözöljük. (U. S.)

De Heer J.: Armageddon, a népek végpusztulásának szüntere. Fordította Szabadi Elemér. Budapest, 1936. Ára 1-50 P.

Az eszkatológikus bibliamagyarázat még a világháború után sem igen terjedt el a keresztyén egyházban. A gyakorlati theologia félt hozzányulni a titokzatos kérdésekhez, mert határozott és pozitív választ úgy sem tudott adni. Pedig hogy mennyire szükség van az ilyen bibliamagyarázatokra, mutatják a szekták, amelyeknek nagy része éppen ilyen eszkatológikus helyekre építi fel a maga szélsőséges dogmatikáját.

Szabadi Elemér hiányt pótol a magyar egyházi irodalomban, amikor De Heer: Die Endkrisis der Völker című művének egy részét lefordította. A könyv főleg az Armageddon szóval és a körülötte majd lefolyó eseményekkel foglalkozik a Jelenések Könyve 16: 12—16. alapján. A földrajzi adottságok tárgyalása után az érdekelt személyekről és népekről van szó. A zsidókérdésnek több oldalt szentel a szerző, különösen figyelemreméltó, amit a zsidó faji öntudat újraeledéséről, Izrael fizikai és lelki helyreállításáról és az antiszemitizmusról mond. A keleti kérdés kapcsán Kináról, Japánról, Indiáról és a Szovjetről beszél. Érdekes a római világbirodalomról és a világdiktatúráról szóló fejezet. Majd az apokaliptikus küzdelmekről ad számot, amikor a Sátán végküzdelméről szól, számbavéve a Sátán látható földi hatalmát, a leendő háború mivoltát és eszközeit. Az armageddoni események idejének megállapítása után példákat hoz fel, majd Krisztus gyülekezetét ismerteti. A könyv a harcra kiválasztottak jelszavával zárul: Maranatha! Az Úr eljövend!

A hézagpótló könyv a Sylvester nyomda csinos kiállításában jelent meg és kapható a fordítónál: Szabadi Elemér, Pestszentlőrinc, Lenkey-u. 50. sz.

Előfizetési felhívás. Szt. Márk Evangéliumának Magyarázata, G. A., Chadwick D. D. után angolból átdolgozva, elkészült s f. é. őszén megjelenik, Lukács evangéliuma magyarázatához hasonló alakban és terjedelemben (18 nyom. iv). — Előfizetési ára is ugyanaz: füzve 4 P, kötve 5 P bérmentes küldéssel, ha az előfizetési díj előre beérkezik. Bolti ára drágább lesz.

A mű gyakorlati irányú: lelkészek theologusok, bibliaolvasók nélkülözhetetlen segédkönyve, ha

egyszer megismerték. Márk ev. 15 fejezetét, 86 kerekded kisebb részben tárgyalja, melyek igen alkalmasak templomi bibliamagyarzatokra, vallásos estélyek, bibliakörök, ifjúsági egyesületek áhitat tartására. Együttal megrendelhető Szt. Lukács ev. magyarázata. Füzve 4 P, kötve 5 P. Szt. János ev. magyarázata. (Második kiadás). Két rész egybekötve 7 P. A második rész a XII. fej.-től a XXI. fej.-ig csak füzve 2-80 P. Végül régebbi kiadás, Krisztus visszajövele, Bibliatanulmány — füzve 3 P, kötve 4 P. Ormánság népe, néprajzi tanulmány, füzve —50 fillér. 10 pengőn felüli megrendelésnél 20% engedmény.

A megrendelés Lukácsy Imre ny. református lelkész Dunavecse (Pest m.) címre 1936. év szept. végéig küldendő.

GYÁSZROVAT

Dr. Baltazár Dezső püspök urunk haláláról a lapunk előző számában közöltekön kívül gyászjelentéseket adtak még ki: a Magyarországi Református Egyház, Debrecen sz. kir. város közönsége, az Egyetemes Református Jogakadémia Kecskeméten, a hajdúböszörményi református Baltazár Dezső polgári leányiskola és a Tiszántúli Szépművészeti Céh.

Özv. Takács Ferencné, szül. **Úray Erzsébet**, volt szaniszlói (elszakított Szatmár m.) lelkész özvegye, 64 éves korában elhunyt. Az elköltözöttben Úray Sándor debreceni lelkész nővérét gyászolja. A. B. F. R. A.

KÜLÖNFÉLÉK

Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés lesz október 1-én, amelyen a püspöki szék megüresedésének bejelentése és ezzel kapcsolatos teendők kerülnek tárgyalás alá.

Esperesi és gondnoki értekezlet. A Tiszántúli református egyházkerület esperesei és gondnokai báró Vay László egyházkerületi főgondnok és Török Imre esperes elnöklete alatt értekezletet tartottak, amelyen a Dr. Baltazár Dezső püspök elhalálozása folytán megüresedett püspöki szék betöltésével kapcsolatos teendőket tárgyalták meg. Az értekezleten az összes egyházmegye képviselve voltak, névszerint: Török Imre, Harsányi Pál, Bartha László, Porzolt István, Székelyhídy Béla, Dr. Szász Imre, Kelemen Gyula, Tóth Sándor, Percz István, Fóris Lajos, Kiss Lajos esperesek, valamint Kulin Imre, Szarka Sándor, Rásó István, Péchy László, Péchy Szaboles, Kuszka István, Nadányi János, Dr. Széll Gyula és Dr. Nánássy Andor egyházmegyei gondnokok által. Az esperesi és gondnoki értekezlet egyhangúlag elhatározta, hogy a megüresedett püspöki méltóságra Maklár Károly egyházkerületi főjegyzőt ajánlja megválasztásra.

Barth Károly közelgő előadói körútja. Szeptember hó utolsó napjaiban Deo volente megkezdí magyarországi, erdélyi és délvédeli előadói körútját **Dr. Barth Károly**, századunk legnagyobb élő teológusa. Szeretettel és szívesen készítettük elő körútját. Nem azért, mintha a „barthianizmus” zászlóhordozói vagy pedig „impresszáriói” óhajtanánk lenni. Nem is azért, mintha fellebbezhetetlennek és csalatkozhatatlannak tartanók mindazt, amit ő tanít. Sőt még csak nem is azért, mintha „rajongói” volnánk az ő kétségtelenül „megejtő” egyéniségének és prófétai vonásokat, értékeket hordozó és megvalósító személyiségének. Hanem kifejezetten és csakis azért, mert benne a *reformátori*

küldetéstudat és életforma egyik legkiválóbb képviselőjét látjuk, aki igehirdetésében és teológiai munkásságában önmagától mindig afelé az igazán szent ügy felé fordul, amelynek szolgálatában áll. Ez év májusában 50. születésnapja alkalmából nagyon sokan keresték fel Barthot jókívánataikkal, amelyekre ő nyílt levélben válaszolt. E levélben többek között ezt olvassuk: „Különös örömmre szolgált, hogy majdnem mindabban, amit a napokban nekem írtak, üdvözlőim a rólam való megemlékezésnél teljesen az üggyel foglalkoztak s csak mellékesen személyemmel s azért nem nekem, hanem Istennek adtak hálát s őt dicsőítették. Mindannyian azért élünk, hogy az üggy szolgálatában álljunk s ha ezt tesszük, nincs helyünk, hogy a saját vagy más valaki munkateljesítményében mint olyanban gyönyörköd-jünk... Milyen jó, hogy ma ismét belátták és sokan megértették, az ember a teológiában és egyházban... nem tárgy elmeftutatások számára, hanem eszköz, akinek el kell végezni szolgálatát és akit szolgálatáért, de *csak szolgálatáért* kell szeretni”. Ez a barthi idézet, úgy gondoljuk, mindennél jobban kifejezésre juttatja, mi indított bennünket arra, hogy Barth Károlyt előadói körútjára meghívjuk. Barth minden egyes teológiai főiskolánkra ellátogat. *Reprezentatív előadássorozatát* azonban Debrecenben tartja, a teológiai továbbképzőtanfolyam keretében, az *elvévelrendeléstől*. Erre az előadássorozatra szeretettel hívjuk mindazokat, akiket nem elégitenek ki a hangzatos és jelszavas, inkább csak a felszínen mozgó beszédek, hanem hajlandók komoly, alapos és intenzív együttes teológiai megbeszélésre, mert hiszik azt, hogy magyar református egyházunk megújodása *igehirdetésünk tisztaságától* s az ennek szolgálatában álló *teológiai munkásságtól* függ. A debreceni teológiai továbbképzőtanfolyam programját lapunk egyik megelőző számában már közöltük. A tanfolyam szept. 28—30. napjain lesz. Jelentkezési díj debrecenieknek 2 P, nem-debrecenieknek 1-50 P. Olcsó és jó együttes étkezésről a tanfolyam rendezősége a kollégiumi tápintézetben gondoskodik. A tanfolyamra szeptember hó 20-ig *Ördög Lajos pocsaji* (Bihar vm.) református lelkésznel lehet jelentkezni. **Vasady Béla.**

Értesítés. Az Országos Református Tanáregyesület elnöksége értesíti az egyesület tagjait, hogy a XXX. rendes közgyűlést, melyet a magyar református egyházat ért gyász miatt el kellett halasztani, folyó évi szeptember hó 25-én és 26-án Karcagon tartja meg. Kéri az intézetek igazgató-ságait és az intézeteken kívülálló tagokat is, hogy jelentkezésüket a karcagi gimnázium igazgatóságánál újítsák meg és egyúttal minden további felszólítás várása nélkül pontosan tudassák, hogy Karcagra melyik vonattal érkeznek. Amennyiben a tagok külön értesítést nem kapnak, elszállásolásuk a régi marad. Az újrjelentkezés végső határideje szeptember 20. Később jelentkeztettek elszállásolásáról és ellátásáról a rendezőség nem gondoskodik. — A közgyűlés látogatottsága érdekében tisztelettel javasoljuk az igazgató-ságoknak, kérjék meg a fenntartó testületeket, hogy szept. 26-án, szombaton, a szüreti vakáció terhére iskolai szünnapot engedélyezzen. — *Az Országos Református Tanáregyesület 1936 szeptember 25—26-án Karcagon tartandó XXX. rendes közgyűlésének programja. 1936 szeptember 25-én, pénteken:* Hivatalos fogadtatás d. u. 2 óra 39 perckor a vasúti állomáson. Szakosztályülések a gimnáziumban 5 óra 30 perctől 7 óra 30 percig. Vallástanárok szakosztálya: VIII. (földszint). Nyelv- és történettudományi szakosztály: Díszterem (emelet). Mennyiségtani és természettudományi szakosztály: Természettani előadóterem (emelet). Tanítóképzőintézeti szakosztály: VII. osztály (földszint). Polgári iskolai szakosztály: VI. osztály (emelet). Testnevelési szakosztály: Tornaterem (földszint). 7 óra 30 perctől 8 óraig szabadon felhasználható idő, szertárak, könyvtárak, internátus. Nagykún-Múzeum megtekintése. 8 óraker ismerkedési vacsora a Széchenyi-Társaskörben (Úri kaszinó). — *1936 szeptember 26-án, szombaton:* Reggel 8 óraker választmányi gyűlés a gimnáziumban (Díszterem). 9 óraker istentisztelet, imádkozik Szobathy István lelkész. 10 óraker közgyűlés a Városháza Dísztermében. Elnöki megnyitó. Üdvözlések. Előadások: 1. Dr. Harsányi István sárospataki gimn. tanár „Az irodalomtanítás megalapozása a középiskolák alsó osztályaiban.” 2. Dr. Csindási Gerő karcagi gimn. tanár „Pedagógiai törekvések és tanulságok.” Jelentések. Szakosztályok előterjesztései. 1 óraker közebed a Kultúrpalotában. Délután 3 óraker kirándulás a karcagi hévívíví strandfürdőre. Este 7 óraker kúnsági pusztai vacsora a fürdőtelepen. 11 óraker elutazás a fürdőtelepről

(Tatárülés-állomás). 11 óra 42 perckor elutazás a karcagi nagyállomásról Budapest felé, 3 óra 21 perckor Debrecen felé. — *Tudnivalók* Az ismerkedési vacsorát és a közebédet vendégeink tiszteletére Karcag városa és a karcagi református egyház adja, a pusztai vacsorát a gimnázium. Az italt, feketét s az esetleges egyéb rendelkezéseket a vendégek maguk fizetik és pedig minden zavar elkerülése végett lehetőleg a kiszolgálás után azonnal. Akik a kiránduláson részt vesznek és éjjelkor elutaznak, útításkájukat a kirándulásra hozzák magukkal, mert nem lesz alkalmuk szállásukra visszamenni. A kirándulókat a Kultúrpalotától a fürdőtelepre s onnan Tatárülés-állomásra autóbusszal szállítja. — Érdeklődőknek a rendező tanárok (gomblyukban kék-fehér jelvény!) mindenben készséggel rendelkezésre állanak.

Elnökség.

Esperesválasztás a felsőszabolcsi egyházmegyében. — A felsőszabolcsi református egyházmegye egyhangúan megválasztott esperese Kiss Lajos demecseri lelkész lett. Ez a választás olyan egyéniségre esett, akinek működése elé a legteljesebb bizalommal és sok reménységgel tekintethet egyházmegyéje. Kiss Lajos a debreceni Kollégiumnak volt jeles tanulója és theologusa s így 1914-ben a Kollégium Claparede ösztöndíját elnyerte és a theologia harmadik és negyedik évfolyamát a genfi egyetemen végezte, ahol mint nyolcadféléves hallgató, a genfi theologusok praetora volt. Az összeköttetést hazatérése után is megtartotta s a magyar-genfi barátságot később is ápolta. Genfből hazatérve, a debreceni egyetem bölcsészeti karán a német és francia szakból abszolutóriumot szerzett. Majd mint segédlelkész Gégényben Vass Mihály esperes mellett működött s innen Demecserbe ment át helyettes lelkésznek, ahol 1921-től mint egyhangúan meghívott rendes lelkész működik. Az egyházmegye életében előbb mint pénztárnok, majd mint tanácsbíró fejtett ki működését. A belmissziói és ifjúsági munkák, valamint az iskolán kívüli népoktatás lelkes munkása. A közélet terén a szövetkezeti eszme harcosa. Az új esperes ünnepélyes beiktatása szeptember 30-án lesz megtartva.

A kisújszállási reálgymnázium igazgatótanácsa a Vadasi Ferenc nyugalmahelyezésével megüresedett igazgatói tisztségre Janó Istvánt választotta meg.

Nemzetközi ifjúsági tábor Dunavecsén. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége augusztus 10 és 17 között rendezte VI. nemzetközi ifjúsági tábort a KIE dunavecsei üdülőtelepén. A tíz állam kiküldötteiből alakult tábor irányítását a Világszövetség főtitkára, Guillon Károly francia lelkész intézte, akinek a KIE Magyar Nemzeti Szövetsége részéről Dr. gróf Teleki László ügyvezető-elnök, Dr. Batiz Dénes alelnök, Tóth Sándor református kollégiumi tanár és Pógyor István nemzeti titkár segítettek. A tárgysorozat főkérdése a következő volt: „Hogyan építhet a mai ifjúság új világot?” Emellett az egyes államok képviselői részletesen ismertették a határaikon belül működő egyesületek vallásos, testnevelő, ismeretterjesztő és szociális tevékenységének eredményeit. A tábort Dr. Balogh Jenő, a Református Konvent világi elnöke és Lukács Sarolta a Vöröskereszt alelnöke is meglátogatta. A konferencia befejezése után a külföldi delegátusok Budapest és az ország nevezetességeit is megsejmeltek s egyes vidéki egyesületek munkáját a helyszínen tanulmányozták.

Nemzetközi ifjúsági tábor Dunavecsén. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége augusztus 10. és 17. között rendezte VI. nemzetközi ifjúsági tábort a KIE dunavecsei üdülőtelepén. A tíz állam kiküldötteiből alakult tábor irányítását a Világszövetség főtitkára, Guillon Károly francia lelkész intézte, akinek a KIE Magyar Nemzeti Szövetsége részéről Dr. gróf Teleki László ügyvezető-elnök, Dr. Batiz Dénes alelnök, Tóth Sándor református kollégiumi tanár és Pógyor István nemzeti titkár segítettek. A tárgysorozat főkérdése a következő volt: „Hogyan építhet a mai ifjúság új világot?” Emellett az egyes államok képviselői részletesen ismertették a határaikon belül működő egyesületek vallásos, testnevelő, ismeretterjesztő és szociális tevékenységének eredményeit. A tábort Dr. Balogh Jenő, a Református Konvent világi elnöke és Lukács Sarolta, a Vöröskereszt alelnöke is meglátogatta. A konferencia befejezése után a külföldi delegátusok Budapest és az ország nevezetességeit is megsejmeltek s egyes vidéki egyesületek munkáját a helyszínen tanulmányozták.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3317—1936. szám.

KÖRLEVÉL.

a nagytiszteletű és iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak 75.696—1936. VI. ü. o. szám alatt a nem-állami *tanítók illetményelőlegvisszatérítése* tárgyában a kir. tanfelügyelőkhöz intézett rendeletének másolatát tudomásulvétel és mihez tartás végett szószertinti másolatban közlöm.

Debrecen, 1936 aug. 19.

Makláry Károly,
püspök.

A nem-állami elemi iskolai tanszemélyzet helyi javadalom hátralékának rendezése és a dologi szükségletek fedezése céljából a minisztertanács 1934. évi január hó 19-i határozata alapján rendelkezéseimre bocsátott 250.000 P-ból az egyes iskolák részére engedélyezett személyi és dologi összegek a minisztertanács határozata értelmében az iskolafenntartók szempontjából oly előlegeknek voltak tekintendők, amelyek az 1933. évi december hó 31-én fennálló adóhátralékokra befolyó összegekből az államkincstár részére visszafizetendők.

Az engedélyezett előlegek aránylag csekély összegét tekintve, feltehetőnek látszott, hogy ezek az adóhátralékokra történő fizetések ütemében egy-két éven belül teljes egészükben visszafizetnek. Ezzel szemben a kir. Tanfelügyelő úr által közölt adatokból meg kellett állapítanom, hogy az iskolafenntartók az 1934. év elején folyósított előlegek visszafizetésére vonatkozó kötelezettségüknek ezideig csak igen kis mértékben tettek eleget.

A m. kir. Pénzügyminiszter úrral folytatott tárgyalások eredményeként — annak előrebocsátása után, hogy a nem-állami elemi iskolák tanszemélyzetének hátralékos helyi készpénzjavadalmára, valamint a szóbanlévő iskolák egyéb dologi (fűtés-világítás) szükségleteire engedélyezett előlegek elengedéséhez, illetve államsegéllyé való átminősítéséhez a jelenlegi államháztartási viszonyok között nem áll módomban hozzájárulni — kénytelen vagyok nyomatékosan intézkedni, hogy a szóbanlévő előlegtartozások mielőbb befizetessenek.

A hátralékos iskolafenntartók vagyoni és háztartási helyzetéhez mérten a legmesszebbmenő méltányosságból megengedem azonban, hogy a hátralékos összegek, az iskolafenntartók saját elhatározásához képest — amit kir. Tanfelügyelő úrnak — záros határidőn belül nyilvántartásba való vétel végett bejelenteni tartoznak, a folyó évi október hó 1-én egyösszegben, avagy 1937. évi április hó 30-ig havi részletekben visszafizetessenek.

Egyben elrendelem, hogy kir. Tanfelügyelő úr az önként vállalt fizetési feltételek betartását a visszazárt nyilvántartás és a 75.000—1934. számú rendeletimmel közölt vonatkozó utalványrendeletek mellett fekvő kimutatások egybevetésével felelőssége tudatában és a következők terhe mellett szigorúan ellenőrizze és — a szükséghez képest — a hátralékok behajtását, a községi jellegű elemi iskolai tanítói előleg visszafizetésére, az illetékes közg. bizottság, a felekezeti jellegű elemi iskolai tanítói államsegélyelőleg visszatérítésére nézve pedig az illetékes egyházi főhatóság útján eszközöltesse.

Eljárásának eredményéről legkésőbb 1937. évi május 15-én tegyen ide a most visszazárt nyilvántartások melléklésével részletes jelentést.

Tájékoztatásul közlöm, hogy az államkincstár visszakövetelési joga nem az egyes érdekelt tanítókkal, hanem az iskolafenntartókkal szemben érvényesítendő annál is inkább, mert kézenfekvő, hogy az iskolafenntartó a tanítóval szemben fennálló helyi javadalom tartozását az állam által előlegként juttatott összeggel csökkentette.

A tanító visszafizetési kötelezettsége csak másodsorban és csak az esetben állapítható meg, ha a tanító az iskolafenntartóval szemben fennálló helyi javadalom követelését utólag teljes egészében megkapta anélkül, hogy abból az állam által folyósított előleg levonatott volna.

Tekintettel azonban arra, hogy az állam a szóbanlévő előlegeket kifejezetten az iskolafenntartó visszafizetési kötelezettsége mellett folyósította, közömbös az a körülmény, hogy az iskolafenntartó az egyes tanítókkal hogyan számolt el. Éppen ezért az előleget az iskolafenntartó tartozik visszafizetni, akinek jogában áll esetleg kettős kifizetés esetén visszakereseti jogát a tanítóval szemben érvényesíteni.

Hívja fel a kir. Tanfelügyelő úr nyomatékosan az érdekelt iskolafenntartókat, hogy az esetleges téves könyvelésből következő fölösleges iratváltások elkerülése céljából, bíránc befizetési lap hátlapjára az alábbi szöveget feltétlenül vezessék rá.

„A tanszemélyzet hátralékos helyi készpénzjavadmára és az iskolák egyéb dologi szükségleteire engedélyezett előleg visszatérítése”. A visszafizetendő összegek: „a VKM Nemzeti iskolák támogatása bevételi számla Budapest címűn vezetett 107,682. sz. bevételi csekk számla javára fizetendő be.”

Budapest, 1936. évi augusztus hó 6-án.

A miniszter helyett:
Dr. Szily Kálmán s. k.,
államtitkár.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3590—1936. szám.

KÖRLEVÉL.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata az egyházközségek vagyonykezelési nyomtatványának kinyomott példányait és árait az Egyetemes Konventnek bemutatta és nyomtatványok árának megállapítását kérte. A vagyonykezelési nyomtatványok használatához szükséges utasítást szintén bemutatja azzal, hogy ezt a nyomtatványt fűzet alakjában ingyen ohajtja a megrendelő egyházközségek rendelkezésére bocsátani (4873—1936).

Az Egyetemes Konvent a nyomtatványok árát a következőleg állapította meg:

101. sz. Utasítás az egyházi számadások vezetéséhez	ive	— P
102. „Vagyontörzskönyv (4 1/2 iv)	..	1:20 P
103. „Pénztár- és gabonaköltségvetés (1 iv)	..	—24 P
104. „Népiskolai költségvetés (1 iv)	..	—16 P
105. „Készpénzadófkönyv (1 iv)	..	—16 P
106. „Készpénz- és terményadófkönyv (1 iv)	..	—24 P
107. „Naptári napló, kül- és beliv (1 iv)	..	—12 P
108. „Készpénz- és terményadó beszédési napló (1 iv)	..	—12 P
109. „Pénztári napló, kül- és beliv (1 iv)	..	—12 P
110. „Egyházi népiskolai pénztári könyv, küliv, beliv (1 iv)	..	—24 P
111. „Készpénzszámadás (3 iv)	..	—36 P
112. „Terményszámadás (1 iv)	..	—16 P
113. „Népiskolai számadás (2 iv)	..	—24 P
114. „Pénzről szóló nyugta	darabja	—01 P
115. „Pénzről szóló ellen nyugta	..	—01 P
116. „Terményről szóló nyugta	..	—01 P
117. „Terményről szóló ellen nyugta	..	—01 P
118. „Adókönyv	..	—12 P
119. „Földhaszonbérlet nyilvántartatlása	..	—16 P
120. „Takarékmagtári számadás	..	—16 P
121. „Takarékmagtár adóinak kimutatása, küliv, beliv (1 iv)	..	—16 P

Debrecen, 1936 szeptember 9.

Maklár Károly
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3523—1936. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 1-én megjelent 17. számában 34,846—1936. V. 1. sz. a. a be nem járó leánymagántanulóknak fiú-

középiskolákba való felvétele tárgyában közzétett rendeletre és utasítom, hogy az ebben foglaltakhoz alkalmazkodni sziveskedjenek.

Debrecen, 1936 szeptember 4.

Maklár Károly
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3615—1936. szám.

KÖRLEVÉL.

Az Egyetemes Konvent elnöksége a négy egyházkerület egyöntetű felhatalmazása alapján tárgyalást folytat a Gazdák Biztosító Szövetkezetével az *egyházi épületeknek* 1937. január 1-től számított 10 évre leendő *egységes tűzbiztosítása* iránt. Ez a tárgyalás meglehetősen előrehaladt stádiumban van.

Több oldalról azt az értesülést vesszük, hogy az egyházközségeknél egyes társaságok ügynökei avégből jelennek meg, hogy a folyó év végével lejáró egyházközségi tűzbiztosítások megújítását kioroszakolják.

Figyelmeztetem az egyházközségeket és iskolákat, hogy a folyó év végével lejáró tűzbiztosításaik megújítását a Gazdák Biztosító Szövetkezetével kötendő megállapodás közzétételéig — saját érdekükben — fegyelmi felelősség terhe mellett tartsák függőben.

Az év hátralévő részében, december 31. napja előtt lejáró tűzbiztosítások folyó évi december 31-ig a régi társaságnál meghosszabbíthatók.

Debrecen, 1936 szeptember 14.

Maklár Károly
püspök helyettes.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3618—1936. szám.

KÖRLEVÉL.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából közlöm az érdekeltekkel, hogy a magyar királyi Belügyminiszter úr 153,027—1936. B. M. VII. a. szám alatt az *egyesületek által kiállított arcképes igazolványok érvényességi határidejének feltüntetése* tárgyában a következő körrendeletet adta ki:

„Gyakori eset, hogy az egyesületek a tagjaik, vagy megbízottaik részére különböző célból kiállított arcképes igazolványokon az érvényesség határidejét nem tüntetik fel, ennek következtében ismételt előfordult, hogy az igazolványok egyes tulajdonosai igazolványaikat oly időben is felhasználták, amikor az azt kiállító egyesülettel kapcsolatuk már megszűnt. Az e révén esetleg bekövetkező visszaélések megakadályozása céljából felhívom Alispán Polgármester urat, utasítsa a törvényhatósága területén működő egyesületeket, hogy jövőben a tagjaik, vagy megbízottaik részére bármely célból kiállított igazolványokat pontosan megállapított érvényességi határidővel lássák el, e határidőt az igazolványon szembeötlő helyen és módon tüntessék fel, a határidő lejártá után pedig az igazolványokat az érdekeltektől vonják be. Felhívom Címet, hogy erről a rendeletről az alája rendelt hatóságokat megfelelően értesítse. Budapest, 1936. évi július hó 27-én. A miniszter helyett: Dr. Tomcsányi Kálmán sk., államtitkár.”

Debrecen, 1936 szeptember 14.

Maklár Károly
püspök helyettes.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3633—1936. szám.

KÖRLEVÉL.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztérium 77,816/VI. ü. o.—1935. szám alatt a *helyettes- (kiszolgált-) és segédtanítói szolgálat ideje között teljesített katonai szolgálata beszámítása* tárgyában a kir. tanfelügyelő urakhoz az alábbi rendeletet adta ki:

„Konkrét esetekből kifolyóan, összhangban az 1931. évi XLVII. tc. 2. és 5. §-ai alapján kiadott 865/1/70—1930. számú körrendeletem 9. pontjában — nemkülönben a 73,813—1934. számú körrendeletemben foglaltakkal, továbbá a tanítók érdekében eddig is érvényesített méltányossági szempontok figyelembevételével — tudomásulvétel és mihez tartás végett értesítem a kir. Tanfelügyelő urat, hogy a katonai szolgálat nemcsak az esetben számítandó be a segédtanítói szolgálat idejébe, ha a tanító rendes vagy segédtanítói minőségben vonult be katonai szolgál-

latra, hanem akkor is, ha a katonai szolgálat a helyettes-, (kisegítő-) és segédtanítói szolgálat közé esik, feltéve, hogy a kétféle szolgálat között nincs 30 napot meghaladó megszakítás. Ez a segédtanítói szolgálat rendszeresítése tárgyában alkotott, törvényes felhatalmazással kiadott vonatkozó rendelet szelleméből s intencióiból és a jelen körrendeletem elején hivatkozott 73,813—1934. számú körrendeletben foglaltakból is következik, de méltánytalan is volna, ha az egyébként egyfolytában teljesített tanítói szolgálat (helyettes-, kisegítő- és segédtanítói szolgálat) azért tekintetnek megszakítottnak, mert a tanítói két szolgálat közötti időben katonai szolgálatának tett eleget."

Debrecen, 1936. szeptember 14.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3181—1936. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

a tiszántúli református egyházkerületi bíróság 28—1935. sz. jogerős ítélete folytán az E. T. II. tc. 71. §-a rendelkezései szerint áthelyezés útján betöltendő *nagyszekeresi* rendes lelkészi állásra.

- Javadalom: 1. Lakás és kert gazdasági épülettel felszerelve.
2. 25 kat hold 1515 négyszögöl föld.
3. 42 q tiszta rostált búza.
4. 7 méterrel kemény tűzifa beszállítva.
5. Közmunkaváltság címén 3 q búza.
6. Kongrua 831-42 K.
7. Stóla egyházkerületi szabályzat szerint.

Földek adóját az egyház fizeti és a lakást jó karban tartja, évenként takarítja.

Pályázati határidő a megjelenéstől számított 15 nap.

Köteleesség: az E. T. rendelkezései szerint.

Az áthelyezést a tiszántúli egyházkerület Elnöksége hajtja végre, s az áthelyezés jogerőre emelkedése után az állás azonnal elfoglalandó.

Az áthelyezendő lelkész 237 P 60 fillér beruházást jelentett be, amely az állás elfoglalásakor neki készpénzben megfizetendő, vagy hasonló értékű beruházással kárpótolandó.

A kellően okmányolt kérvények a tiszántúli egyházkerület püspöki hivatalához küldendők a visszaküldéshez szükséges portóbélyegekkel.

Debrecen, 1936 szeptember 11.

Makláró Károly,
püspökhelyettes.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3654—1936. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A *kunhegyesi* II. számú rendes lelkészi állásra pályázatot hirdetek.

A jelenlegi díjlevél:

1. Lakás és kert gazdasági épületekkel természetben.
2. Készpénz az egyház pénztárából évi 960 pengő, a legátus ellátásának és havi 15 pengő segédlelkészi fizetés hozzájárulásának a kötelezettségével.
3. Stólaváltság évi 1200 pengő.
4. Évi 48 q búza természetben, vagy annak folyó ára.
5. Évi 40 q árpa természetben, vagy annak folyó ára.
6. Évi 66 q tűzifa beszállítva.
7. 20 kat. hold szántóföld egy tagban, adóját az egyház fizeti.

8. 4 × 200 pengő ötödéves működési pótlék, másutt töltött rendes lelkészi szolgálat beszámításával.

9. Temetési stóla szabályrendelet szerint.

Köteleesség az E. T. rendelkezése szerint.

Jelen lelkészi állás átszervezés alatt áll s a presbitérium határozata szerint a javadalom megosztandó a rendes lelkész és egy tanyai segédlelkész között. Az esetleges új díjlevél a következő:

1. Lakás és kert gazdasági épületekkel természetben. A lakásból az ú. n. irodát a javadalmas segédlelkészi lakás céljára átengedni tartozik.
2. Évi 2400 pengő készpénz.
3. Évi 12 q búza természetben, vagy annak folyó ára.
4. 66 q tűzifa beszállítva.

Köteleessége: A II. számú lelkészi állás betöltője, mint beosztott működik. Vezetőlelkész irányítása mellett ellátja a vallásoktatást az összes nem-református jellegű iskolákban, végzi a konfirmandusok oktatását, tanyai istentiszteleteket tart, vezeti a házi áhítatokat, bibliaköröket, vallásos-estéket, vasárnapi iskolát, cserkészcsapatot, konfirmált ifjak egyetét, református ifjúsági együletet, látogatja a gyülekezet tagjait, irányítja a szegénygondozást. Felügyel az árvaház vezetésére s a tanyai segédlelkész végzett munkájára. Sorrendben végzi a reá eső vasárnapi templomi szolgálatot. Vezetőlelkész szabadságidején, vagy indokolt távolléte esetén annak helyettese, az általa végzett funkciókért a teljes stóla illeti.

Pályázati határidő a megjelenéstől számított 15 nap.

A pályázó tartozik pályázatához beleegyező nyilatkozatot csatolni, mely szerint az átszervezés ügyében hozandó egyházkerületi határozatot magára nézve kötelezőnek ismeri. Az állás az E. T. II. tc. 25. §-a szerint van minősítve.

A megválasztott tartozik elődjének 520 P, valamint az új telepítésű gyümölcsösökért és 2 kat. hold lucerna becsles szerinti összegét, mint beruházási összeget megteríteni.

Az állás az átszervezésre vonatkozó egyházkerületi határozat jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Pályázati kérvények méltóságos és nagytiszteletű Török Imre esperes úrhoz, a hevesnagykunsági egyházmegye espereséhez, Kisújszállás, küldendők válaszbélyeggel. Debrecen, 1936 szeptember 15.

Makláró Károly,
püspökhelyettes.

„A felsőfőzsi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet az I. sz. tanítónői állásra. Lakás természetben, fizetés 100%-os államsegély. Köteleesség díjlevél szerinti. Határidő szept. 26. Állás október 1-én elfoglalandó. Pályázatok Református Iskolaszék címen Józsa küldendők.”

Káplánt keresek, aki a lelkészi teendők végzése mellett a hitoktatást is készséggel vállalja. Énekelni, esetleg harmoniumozni tudó jóhangú pályázók előnyben. Szolid, papi élet és viselkedés feltétlenül megkívántatik. Előzetes szószéki bemutatkozás szükséges. Jelentkezni lehet levélben vagy személyesen a fizetési igények megjelölésével szept. 25-ig. Halász Endre lelkésznel, *Csorvás*. Az állás október 1-én elfoglalandó.

TARTALOM:

Juhász Nagy Sándor: Baltazár zászlója.

Szegedi István: Sirató.

Dr. Baltazár Dezső püspök temetése.

Baráth Imre: Tollrajz néhai b. e. Baltazár Dezső püspökünk temetéséről.

Pethő Károly: Síró szemmel.

B. A.: Pap Imre.

Tudomány és Irodalom.

Gyászrovat.

Különlélek.

Hivatalos értesítés.

Pályázatok.

**A „Takarékosság”
Kereskedelmi R.-T.**

kötelékébe tartozó **102** cég a mai gazdasági helyzetnek legmegfelelőbb bevásárlási lehetőséget nyújtja, mely
Hitel készpénzáron!
Kényelmes havi részlettörlesztés!
Havonta megújuló állandó továbbvásárlási lehetőség!

A „TAKARÉKOSSÁG” igazoló könyvecskéi és vásárlási utalványai a „Takarékosság” igazgatóságától igényelhetők

Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

➔ ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE! ➔

**Magyarország aranykoszorús
harangöntő mestere**

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relési és haranglábgyára

BUDAPEST, VI., PETNEHÁZY-UTCA 78.

(VI., Frangepán-utca mellett)

Saját ház!

Telefon : 91-3-53

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ DÚSPÓK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy
aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vá-
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.**

Másolat az eredetiről.

Nagyságos

Szlezák László

aranykoszorús harangöntő-mester

BUDAPEST.

A 703 kgr.-mos „Vasvári Pál“ és 92 kgr.-mos
„Szent Bazil“ nevű harangok jóságáért és szépsé-
géért most mondunk hálás köszönetet Szlezák úrnak.

*A mi vidékünkön mostanában több új harang
repedt meg, rövid használat után. Igaz ezeket nem
Szlezák László úr készítette. Mi tehát vártunk köszö-
netünk és elismerésünk nyilvánításával, nem akar-
tuk lementé előtt dicsérni a napot. Most azonban a
legmelegebb köszönetünket és elismerésünket fejez-
zük ki, mindkét harang kiválóságáért.*

A Vasvári Pál-harang mélabús, messze kongó,
tisztá, érces hangja, az egész környék lakosságát
gyönyörködteti, áhitatra kelti. *Valóban, ennek a
haragnak a hangja oly szívbe- és lélekbemarkoló,
mintha csak a szabadságharcnak nagy hőst: Vasvári
Pált siratná!*

A kis Szent Bazil-harangra pedig mit mondjak?
*Tiszta, ezüstesengésű hangjával úgy kivág a többi
harangok közül, mint az erdők dalos madarainak ezrei
közül a jülemüle csattogó éneke. Tülszárnyalja az ösz-
szes harangokat ezüst csengésével. Valóban a város
egész lakossága gyönyörködik a harangok külső
szépségében és szép, kellemes hangjában és sokan
azt mondják, hogy harangjaink hangja még a szom-
széd városokban is hallható.*

A becsületes, jó és szép munkáért fogadja Szle-
zák úr őszinte köszönetünk és elismerésünk nyilván-
ítását. Ezen munkájával megnyerte Rendünk tet-
szését és bizalmát! És a jövőben nem csak mi fog-
juk rendelésekkel felkeresni Szlezák urat, hanem
mindenkinek igaz jóakarattal fogjuk ajánlani.

Fogadja Szlezák úr köszönetünk és elismeré-
sünk ismételt kifejezését s maradtunk mindenkori
jóakarattal és tisztelettel:

Hajdúdorog, 1936 augusztus hó 31-én

P. MEZŐ TEOFIL s. k.,
házfőnök.

(P. H.)

**Kályhák, tűzhelyek, zománc-
edények** előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében
DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. **vasnagykereskedése**
Telefon 6. és 15-48. **Debrecen.**

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
**Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznődlő-kések, húsvágó-gépek.**